

ODPADKI SO VSEH VRST - NEKATERI SO TUDI RADIOAKTIVNI

Vsi proizvajamo odpadke in vsi se jih želimo znebiti. Predvsem tistih, za katere domnevamo, da bi lahko bili nevarni našemu zdravju.

To so npr. odpadki, ki vsebujejo težke kovine, pesticide, organska topila in tudi radioaktivne snovi. Odpadki seveda ne morejo izginiti kar sami od sebe. Tu so in zanje moramo poskrbeti. Varno odlaganje odpadkov niti ni tako težka naloga, če se je lotimo strokovno in pri tem upoštevamo tudi interese lokalne skupnosti.

Odlagališče je edina dobra, varna in tehnično dovolj enostavna rešitev za ravnanje z nizko in srednje radioaktivnimi odpadki, ki zagotavlja zanesljivo varovanje zdravja ljudi in okolja. Na svetu je danes že okoli sto takih odlagališč.

VSAK PREBIVALEC SLOVENIJE V POVPREČJU NA LETO USTVARI:

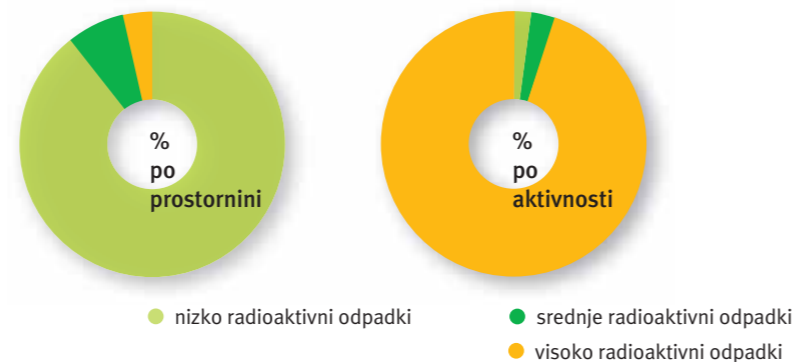
- slabo tono raznovrstnih odpadkov 812 kg
- približno 0,5 kg nevarnih odpadkov 0,47 kg
- manj kot 100 g nizko srednje radioaktivnih odpadkov 0,06 kg
- nekaj gramov visoko radioaktivnih odpadkov 0,007 kg

V Sloveniji je trenutno okoli 2300 m³ nizko in srednje radioaktivnih odpadkov, po razgradnji Nuklearne elektrarne Krško pa jih bo približno 17000 m³. Zdaj jih je večina začasno shranjenih v skladišču krške nuklearke, nekaj pa v Centralnem skladišču radioaktivnih odpadkov v Brinju pri Ljubljani.

KJE V SLOVENIJI NASTAJAJO RADIOAKTIVNI ODPADKI

Največ radioaktivnih odpadkov nastaja v jedrski elektrarni Krško, le nekaj odstotkov pa v medicini, v industriji in raziskovalni dejavnosti. Po količini izrazito prevladujejo nizko radioaktivni odpadki.

DELEŽI POSAMEZNIH VRST RADIOAKTIVNIH ODPADKOV

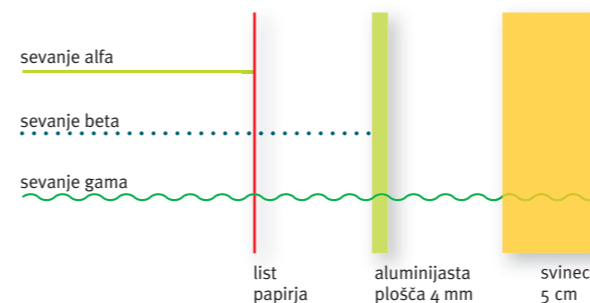
Nizko in srednje radioaktivni odpadki (NSRAO) so na primer zaščitne obleke, orodje in zdravstveni pripomočki, papir, filtri, zaprti viri, ki jih v medicini uporabljajo za obsevanje, in viri v merilnih inštrumentih.

Izrabljeno jedrsko gorivo oziroma odpadki, ki nastanejo pri njegovi predelavi, so visoko radioaktivni odpadki (VRAO). Ti ne bodo odloženi v načrtovanem odlagališču.

RADIOAKTIVNI ODPADKI IN SEVANJE

Večina ljudi povezuje nevarnost radioaktivnih odpadkov s sevanjem, ki lahko škoduje zdravju, če ga je preveč. Majhnim dozam sevanja pa smo izpostavljeni vsak dan, saj je sevanje običajen pojav v naravnem okolju.

Kako lahko preprečimo, da bi se sevanje iz odpadkov razširilo v okolje? Najvarneje je, če so odpadki shranjeni v odlagališču, ki je zgrajeno tako, da sevanje iz njega ne prodre v okolje.

Sevanje alfa ustavi že list papirja, sevanje beta 4 mm debela aluminijasta plošča, sevanje gama pa nekaj cm svinca.

Ko radioaktivne snovi oddajajo sevanje, tudi razpadajo. Zato se njihova aktivnost počasi, vendar nenehno zmanjšuje. V odlagališče nizko in srednje radioaktivnih odpadkov bomo spravili samo tiste, ki bodo po tristo letih za zdravje in okolje povsem neškodljivi.

ZAKAJ V SLOVENIJI POTREBUJEMO ODLAGALIŠČE NIZKO IN SREDNJE RADIOAKTIVNIH ODPADKOV ?

Predvsem zato, ker proizvajamo radioaktivne odpadke. Ne bi bilo prav, da bi odgovornost za odpadke, ki nastajajo danes, prepustili prihodnji generaciji.

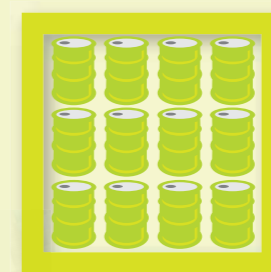
Odločitev za odlagališče nizko in srednje radioaktivnih odpadkov je bila sprejeta po temeljiti analizi izkušenj drugih držav pri ravnanju z nizko in srednje radioaktivnimi odpadki. Pokazalo se je, da je najprimernejša in najvarnejša trajna rešitev prav odlagališče.

KAKO RAVNAMO Z RADIOAKTIVNIMI ODPADKI V ODLAGALIŠČU?

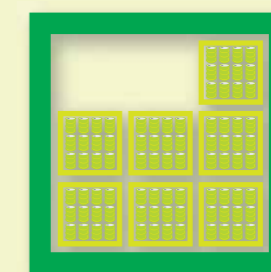
Prehod radioaktivnih snovi in sevanja iz odlagališča v okolje preprečimo z večimi zaporednimi pregradami.

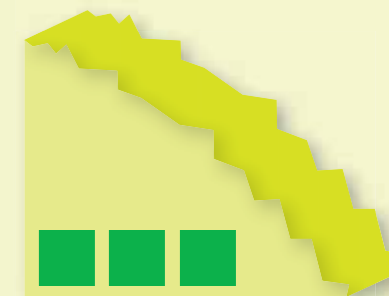
Obdelane radioaktivne odpadke najprej zapremo v sode. Sod je prva pregrada.

Po 10 do 20 sodov vložimo v betonske vsebnike in zalijemo s polnilom. Beton je druga pregrada.

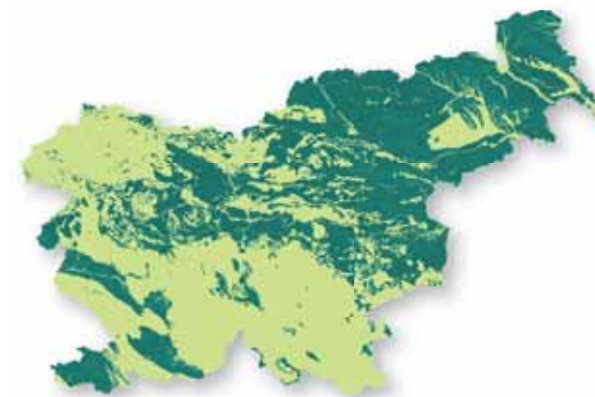

S polnilom zalite betonske vsebnike odložimo v podzemne rove ali betonske bazene. Ti so tretja pregrada.

Rov zapolnimo, betonski bazen pa prekrijemo z materialom, ki ne prepušča vode, npr. z ilovico. Ta je četrta pregrada.

DEJAVNOSTI ARAO ZA ZGRADITEV ODLAGALIŠČA

Leta 2002 je ARAO objavila zemljevid območij, kjer so naravne danosti primerne za iskanje lokacije za odlagališče nizko in srednje radioaktivnih odpadkov (temno zeleno).

Novembra 2004 je bila 1. prostorska konferenca za pripravo lokacijskega načrta za odlagališče nizko in srednje radioaktivnih odpadkov.

Decembra 2004 smo vse občine v Sloveniji povabili k sodelovanju v prostorskem umeščanju odlagališča nizko in srednje radioaktivnih odpadkov.

Aprila 2005 bo ARAO objavila imena lokalnih skupnosti, ki so se prijavile k sodelovanju.

Z največ tremi po vnaprejšnjih ocenah najbolj obetavnimi lokalnimi skupnostmi, v katerih se bo izkazala tudi družbena sprejemljivost, bomo sklenili **lokalno partnerstvo**. To bo okvir, ki bo lokalni skupnosti zagotavljal enakopraven položaj pri odločanju o vseh pomembnih korakih. Po dogovoru se bodo že leta 2005 v teh lokalnih skupnostih začele terenske raziskave.

Za ves čas terenskih raziskav bodo lokalne skupnosti dobile nadomestilo zaradi omejene rabe prostora v letnem znesku okoli 56 milijonov tolarjev.

Vzporedno z izbiranjem lokacije bosta potekala priprava državnega lokacijskega načrta in postopek celovite presoje vplivov na okolje.

Slovenija potrebuje trajno, okoljsko sprejemljivo in varno odlagališče za nizko in srednje radioaktivne odpadke. Te dni Agencija za radioaktivne odpadke končuje zbiranje prijav lokalnih skupnosti, ki so pripravljene sodelovati z nami pri iskanju lokacije zanj. Pomembno se nam zdi, da na tej stopnji razložimo postopek čim več prebivalkam in prebivalcem Slovenije. Zato je pred vami ta zloženska. Veseli bomo, če si boste vzeli čas in jo prebrali.

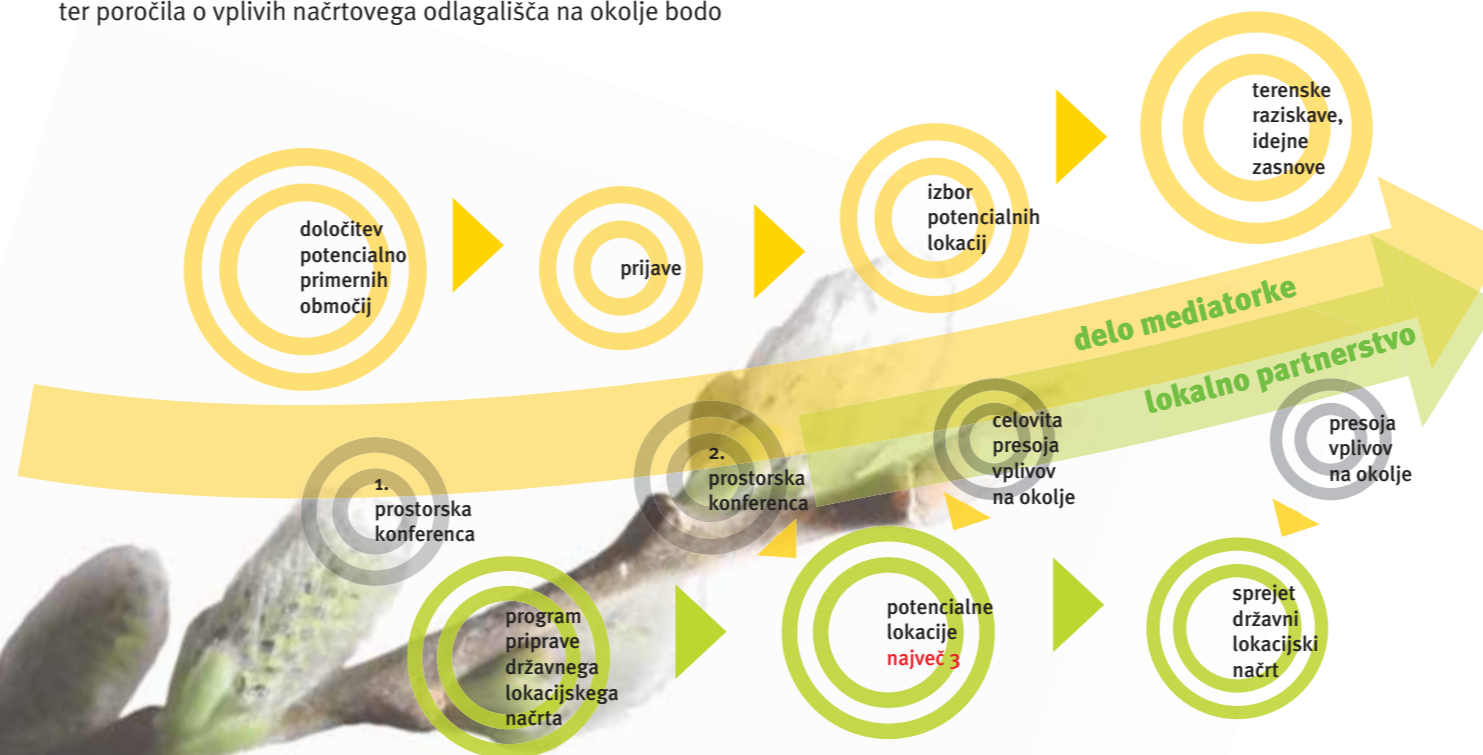
Prof. dr. Miran Veselič
direktor

NA POTI DO ODLAGALIŠČA SKUPAJ Z JAVNOSTJO

Postopek izbora lokacije za odlagališče nizko in srednje radioaktivnih odpadkov in njegovo umeščanje v prostor sta zasnovana tako, da **se nobena odločitev ne sprejme brez soglasja lokalne skupnosti**. Lokalno partnerstvo ter javne obravnave predlogov državnega lokacijskega načrta, okoljskega poročila ter poročila o vplivih načrtovega odlagališča na okolje bodo

zagotavljali spoštovanje mednarodne konvencije o dostopu do informacij, udeležbi pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah (Aarhuška konvencija). Lokalne skupnosti, ki se bodo vključile v postopek, bodo imele pri odločanju ves čas enakopraven položaj.

Dodatne informacije dobite na: <http://www.gov.si/arao/>, public.arao@gov.si, tel. 01/236 32 00.

ODLAGALIŠČE NIZKO IN SREDNJE RADIOAKTIVNIH ODPADKOV

za okolje in varnost -
sporazumno z ljudmi